

Researcher: Social Science Studies

(2018) Cilt 6 / Sayı 3, s. 204-228

RSSS

ISSN:2148-2691

24 Haziran Seçim Sonuçlarının Gazetelerin İlk Sayfalarına Yansıması (Bir Söylem Analizi Çalışması)

İlkay YILDIZ¹

Özet

Gelişen teknolojilerle halkın bilgi alma özgürlüğü daha da gelişmiş, habere olan ihtiyacı da daha fazla arttırmıştır. Kitle iletişim araçları da, toplumların haber alma ihtiyacını gidermek adına toplumu her açıdan bilgilendirme ve büyük bir dönüşüme uğratmaktadır. Kitle iletişim araçlarından olan gazeteler de toplumu bilgilendirme, yönlendirme, değiştirme gibi görevlere sahiptir. Bu dönüşümleri gerçekleştirirken gazeteler, azami derecede özen göstermeli, çarpıtmadan, hatalı bilgi vermekten ve yalan haberlerden de kaçınmalıdır. Özellikle siyasetin nabzını tutan gazeteler, bu konuda yapacakları hem haber başlıklarına, hem haber metinlerine, hem görselliğe hem de haber kaynaklarına dikkat etmelidir. Bu çalışmada, Türkiye’de yazılı basında yayın yapan gazetelerin ilk sayfalarındaki haber başlıkları incelenmiştir. Çalışmanın yöntemini Van Dijk’ın söylem analizi oluşturmaktadır. Bu kapsamda ulusal yayın yapan tüm gazeteler, 24 Haziran genel seçimlerinden sonra ele alınmıştır. Çalışmaya seçimden sonraki ilk gün (25 Haziran) dâhil edilmiştir. Gazete yayınlarının ilk sayfaları çalışma kapsamına alınmış, iç sayfalar ve köşe yazıları çalışmaya dâhil edilmemiştir. Bunun nedeni söylem analizi yapılacağı için köşe yazılarında kişisel görüşlerin ön planda olmasındandır.

Anahtar kelimeler : 24 Haziran seçimleri, söylem analizi, ulusal yazılı basın, Van Dijk.

Reflection Of 24 June Election Results On The First Pages of Newspapers (A Discourse Analysis Study)

Abstract

The freedom of information regarding the public rights improved with the developing technologies, increasing the need for obtaining the news thereby. Mass communication, also, inform the society in every aspect and enormously transform the society for the sake of meeting the needs of receiving information. Newspapers, as being one of the mass communication media, have the functions such as informing, instructing and changing the society. Newspapers, while realizing this transformation should care at the utmost and abstain from distorting, providing misinformation and false news. Particularly the newspapers which are abreast of the politics should be cautious about headlines, news report, and visual quality and news resources. In this study, the headlines of newspapers front pages which are published in the printed media at Turkey are scrutinized. The method of the study is constituted of Van Dijk’s discourse analysis. In that context, all nationally published newspapers are addressed afterwards the 24 June elections. One days after the election are included in the study. The front pages are of the newspapers are included in the scope of the study, yet the inside pages and columns are not included. The reason for this is the discourse analysis will be covered and the columns mostly have personal views.

Keywords: 24 June elections, discourse analysis, national printed media, Van Dijk.

¹ Öğretim Görevlisi, Bingöl Üniversitesi, ilkayyildiz@bingol.edu.tr

GİRİŞ

Yazılı basının en önemli temsilcisi olan gazetelerin en önemli görevi kamuoyuna günlük haber ve bilgi akışını sağlamaktır. Günümüzde ilerleyen teknolojiler sayesinde artık her yönden bilgiye ulaşılırken, gazetelerde bu gelişmelerde yerini almıştır. Halkı bilgilendirmek adına yapılacak her türlü haberde konular titizlikle gözden geçirilmeli, kaynağa dikkat edilmeli ve en önemlisi halkı yalana ve yanlışla sürükleyecek haberlerden uzak durulmalıdır. Her gazetenin tabii ki de bir söylemi ve haberlerle ilettiği bir ideoloji söz konusudur. Bu anlamda, haberlerdeki sözcük seçimleri ve cümle yapıları önemlidir (Dursun,2001, 58–70). Kurulan cümlelerin anlamsal olarak nelere mal olacağı ya da ne gibi sonuçlar doğuracağı iyi hesap edilmelidir. Her gazete desteklediği politik görüşe halkın desteğini sağlamak için bilgi verirken belirli bir politik duruş sergilemektedir (Poyraz, 2002, 13). Özellikle ekonomi politikçiler, basında yaşanan dönüşümlerin, gazetelerin kamuoyunu yönlendirmesi açısından siyasetteki rolünün farkına varmıştır. Bu anlamda ekonomi politikçiler, bilgi akışının ekonomik ve siyasal iktidarların çıkarına hizmet eder hale geldiğini savunmaktadır (Öksüz, 2007, 72).

Demokrasilerde halk adına faaliyette bulunan basın organlarının; haber ve bilgi verme, denetim ve eleştiri, eğitim ve eğlendirme, kamuoyunu oluşturma ve açıklama gibi işlevleri bulunmaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere basının asli görevi topluma haber ve bilgi sunmaktır (Işık, 2008:114). Gazeteler, halkı bilgilendirme işlevini yaparken mesleklerinde geçerli olan mesleki etik ilkelerine de uymak zorundadır. Gerek basın ahlak ilkelerine gerekse etik ilkelerine dikkat etmelidir. Haber yazarken de tarafsızlık ilkesine gölge düşürecek cümlelerden kaçınmalı, nesnelliği elden bırakmamalıdır. Hem eleştiri de hem de övgüde haber dilini ve ayarını çok iyi ayarlamalıdır. Bir haber metni öncelikle başlıkla dikkat çekmektedir. Atılan yanlış, yalan ve haksız bir başlık, okuyucuları haber metnin de uzaklaştırmaktadır. Özellikle bu başlıklar manşetlere taşınan, daha dikkat çekici tasarlanan başlıklarsa gazeteyi sattıran ya da satın alınmasından vazgeçirten öge olmaktadır.

Bu çalışmada öncelikle haber ve haber başlıkları üzerinde durulmuştur. Daha sonra çalışmanın yöntemi olan Van Dijk'in haber söylem analizi üzerinde durulmuştur. Sonraki kısımda, 24 Haziran 2018 seçimlerinden bahsedilmiştir. Daha sonra incelenen gazetelerde manşet haberlerdeki haber başlıkları ele alınmıştır. Haber başlıklarının genel durumu, sunumu ve çözümlemesi yapılmıştır. Son olarak elde edilen bulgulara yer verilmiş ve çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Haber Kavramı ve Haber Başlıkları

Habercilikle ilgilenenler yakından bilir ki, Dünya üzerinde her gün milyarlarca olay yaşanır; ancak bunların yalnızca bir kısmı potansiyel haber olarak değerlendirilir. Haber olma potansiyeli taşıyan olayların ise ancak daha da az bir kısmı medya içeriklerinde yer bulabilir (Yüksel vd., 2015:95). Haberle ilgili tek bir tanım neyin haber olduğu ve gazetede neyin yer alacağı konusunda tam bir bilimsel formül yoktur (Rigel, 1993:36). Habere tarihi süreç içerisinde değişik anlamlar yüklenmiş, farklı açılardan yaklaşmış, farklı tanımlar ortaya konmuştur. Yapılan her tanım aynı zamanda o tanıma yapanın habere yüklediği anlamı ve haberde olmasını istediği unsurları içermektedir (Türk vd.,2013:322). Bu tanımlardan bazılarını şöyle sıralayabiliriz: “dün bilmediğiniz her şeydir.”, “insanların hakkında konuşacakları her şeydir”, “ilgimizi çekebilecek, bize

ilginç gelen her şeydir”, “daha önce bilmediğimiz ve bugün bulabileceğimiz her şeydir”, “bir olayın raporudur, özetidir” ya da “yarının tarihidir” (Yüksel ve Gürcan 2005: 55-56). İnceoğlu ve Çoban da haberi çok çeşitli tanımlamışlardır: Haber genel anlamıyla zamana uygun bir şeyin, bir olayın raporudur, acele bir şekilde ele alınmış bir edebiyattır ve yarının tarihidir. Haber bir bilgi aktarma operasyonudur. Haber insanların kendi yaşamlarını ve toplumdaki konumlanışlarını belirlemeleri, düzenlemeleri ve yönlendirebilmeleri için ihtiyaç duydukları bilgidir (2016:13). Haberin tanımını “kuşkusuz sosyal bir olaydır” şeklinde yapan Bülbül, haber kavramının göreceli bir kavram olduğunu söylemektedir. Hatta Bülbül, tanımın önemli olmadığını, hangi olayın, olgunun, fikrin ya da sorunun haber olduğunun daha önemli olduğunu vurgulamaktadır (2001:75). Van Dijk ise haberi şöyle tanımlamıştır: “haber bir tür değil, bir söylemdir. Haberin söylemi toplumda var olan egemen söylemlerin bir ürünüdür” (akt. Bülbül, 2001:77). Tanımlamalardan anlaşılacağı gibi her araştırmacı, bilim adamı kendine göre haberi tanımlamaktadır. Haber oluşturduğu etki bakımından toplumdaki topluma değişen, etkileri de her toplumda farklı yönde gerçekleşen bir olgudur.

Haberlerin başlıklarına bakılacak olunursa, haber tanımlamalarından ziyade başlıklar konusunda daha da hem fikir olunmaktadır. Gazete başlıkları sayfadaki diğer yazılardan daha büyük puntolarla ve daha kalın bazen italik ya da farklı tasarımları yapılan, gazeteyi sattıran en önemli unsurdur. Başlıklar genellikle her gazetenin yayın politikasına göre şekil almakta ve bu yayın politikasına göre hazırlanmaktadır. Başlıkların en belirgin özelliklerini şöyle sıralamak mümkündür: başlıklar çok fazla uzun olmamalıdır. Ve genel olarak bir yüklem cümlesi kullanılmalıdır. Birden fazla yüklem kullanılması, başlıkta birden fazla cümle olduğu anlamına gelmektedir ki bu da okunurluğu azaltan en büyük olumsuzluktur. Haber başlıklarında hata, eksiklik ya da yazım yanlışları yapılmamalıdır. Çünkü çok geniş bir kitle, gazeteye sadece bakar. Metni okuyup okumama kararını başlıklara ve haberin fotoğrafına bakarak verir. Bu anlamda başlıkta yapılan küçük bir hata yeri geldiğinde dalga geçme konusu bile olabilir. Haber başlıkları gözü rahatsız edici bir renk tonuyla basılmamalıdır. Gözü yoran renk tercihi yerine daha büyük puntuyla hazırlanması ya da farklı tasarımlar yapılması daha mantıklı olacaktır. Haberin en can alıcı noktası başlık kısmına yerleştirilmelidir. (Bu durum ters piramit kuralına göre yazılan haberler için geçerlidir). Haber başlıklarında muhabirin görüşlerine yer verilmemelidir. Bunun yerine habere konu olan kişilerden alıntı cümleler aktarmak daha doğru olmaktadır. Haber metnini yazmak kadar haber başlıkları atmak da profesyonellik gerektirdiğinden bu iş gelişigüzel yapılmamalı, gereken önem verilmelidir.

Van Dijk’in Haber Söylem Analizi

Sosyal bilimler alanında her geçen gün daha da önemli olmaya başlayan söylem analizi haberler için de artık kaçınılmaz derecede kullanılmaktadır. Söylem, dilbiliminde dilin kullanım biçimi olarak tanımlanmakta olduğu gibi bir dilsel eylemde bulunma biçimidir. Söylem bir kişinin iletişim kurmak amacıyla kullandığı bir dil olarak görülmemekle birlikte, aynı zamanda iki kişi arasında sürüp giden karşılıklı iletişimi, dilbilimsel kuralları ve gelenekleri de kapsamaktadır (Devran, 2010:25). Van Dijk’a göre, eleştirel söylem analizi içinde medya söylemlerine bakıldığında, kitle iletişim araçlarının sunumunda stereotipleştirme, önyargı, cinsiyetçi ya da ırkçı imajlar, metinlerde, fotoğraflarda ve görüntülerde ortaya çıkmaktadır (Kula,2001: 191). Van Dijk’a göre,

haber söylem çözümleme yöntemi: Metnin içeriği, retorığı, semantiği ve anlatı yapısı olarak formüle etmiştir. Bu yöntemde makro yapı ve mikro yapı olarak tasarlanmış olup mikro yapı bağlamında metnin sesleri, sözcükleri cümle yapıları ve anlamları irdelenerek analiz yapılmaktadır. Makro yapı çözümlemesinde ise metnin teması, tematik yapısı ve konusu gibi söylemin tüm boyutları ele alınarak analiz yapılmaktadır (Devran:2010,64). Haber söylem analizinde özellikle dikkat edilmesi gereken, sözcükleri yapısal olarak irdelenmek ve kullanım yerine bakmaktır. Belirli sözcükler haber yazarı tarafından özellikle vurgulanarak yer vermesi, yazarın niyetini, ideolojisini ortaya koymaktadır. Örneğin, haber metnini okurken “terörist” sözcüğü yerine “özgürlük savaşçısı” olarak yer verilmesi yazarın vurgulamak istediği niyet ve ideolojiyi ele vermektedir (Büyükaşlan ve Okan, 2017:139). Van Dijk’in haber metinlerine yönelik yaptığı kurguyu Devran şöyle aktarmaktadır:

1. Olayın açıkça ifade edilmesi
 2. Metin içerisindeki olaylar arasında güçlü bir biçimde sebep sonuç ilişkilerinin kullanılması
 3. Metnin duygusal bir biçimde ifade edilmesi
- 1) Olayın açıkça ifade edilmesi: Olayın açıkça ifade edilmesi haber metninin doğruluğunu kanıtlayıcı olayın şahitleri, güvenilir kaynakları ve profesyonellerin desteğinin alınması veya kanaat önderlerinin, açıklama yapılarak, olayın kesin bir enfomasyona dayandığını ikna etme çabasıdır. Doğrudan alıntılar yapılarak da metnin doğruluğu hususunda destek sağlanmaktadır.
 - 2) Metin içerisindeki olaylar arasında güçlü bir biçimde sebep sonuç ilişkilerinin kullanılması: Bir olaya sebep olan olayların akabindeki sebep sonuç ilişkisinin irdelenmesi ve önceki olaylara dayanarak olayın doğruluğuna ilişkin belgeler gösterilmesidir.
 - 3) Metnin duygusal bir biçimde ifade edilmesi: Metin, içerisinde olayın retorığını sağlayacak duygusal ifadelerle desteklenebilmektedir. Haberin kültür yapısına göre duygusal sözcükler kullanarak olaya ilişkin uzun süre hafızalarda tutulma imkanı sağlamaktadır (2010:66-67).

Teun Van Dijk’ in yorumladığı Eleştirel Söylem Analizi yöntemi, makro ve mikro yapı gibi 2 temelde ele alınmıştır. Mikro yapıda sentaktik çözümleme, bölgesel uyum, sözcükler, sesler, cümle yapıları ve cümle kurguları haber retorığı gibi temel başlıklar ele alınırken makro yapıda daha çok metnin tematik (Başlık, haber girişi, spot) durumu ve şematik (durum, yorum) yapısı, anlamsal boyutu değerlendirilmiştir (Özer, 2011:85).

24 Haziran 2018 Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Seçimleri

24 Haziran 2018 seçimlerinde seçmenler iki oy kullandı. Oylardan biri Cumhurbaşkanlığı için diğeri ise milletvekilleri seçimi içindi. Bu seçimleri diğer seçimlerden ayıran en önemli özellik partilerin yasal olarak ittifak yapabilmeleriydi. AKP ve MHP ‘Cumhur İttifakı’nı kurarken, CHP, İYİ Parti, Saadet Partisi (SP) ve Demokrat Partisi (DP) de ‘Millet İttifakı’nı kurdu. Daha önce böyle bir gelişmeye olanak verilmezken, bu seçimlerde ittifak ilk kez kurulmuş oldu. Diğer seçimlerde de olduğu gibi Cumhurbaşkanlığı ve milletvekilliği için iki ayrı oy pusulası ve sandık kuruldu. Milletvekilliği seçiminde oy pusulasında ittifak kuran partiler ayrı bir şekilde gösterildi. Örneğin “cumhur ittifakı” ibaresinin altında AKP ve MHP’nin logoları beraber bulundu. Seçmen tercih ettiği partinin oy verme kısmına aldığı mührü bastı ama

toplamda her iki partinin aldığı oy ittifaka ortak yazıldı. Bu seçimlerin getirdiği en önemli yeniliklerden biri de seçilme yaşının 18'e düşürülmüş olmasıdır. Bu seçimlerle beraber TBMM'deki milletvekili sayısı 550'den 600'e çıkarılmış oldu. Ayrıca Başbakanlık makamı artık tamamen kaldırıldı. Böylece Binali Yıldırım tarihe Türkiye Cumhuriyeti'nin son başbakanı olarak geçti. Yeni sistemde Cumhurbaşkanı hakkında soruşturma önergesi verebilmek için 600 milletvekilinin 301'inin onay vermesi gerekmektedir. Yani TBMM deki milletvekillerinin tam sayısının salt çoğunluğunu sağlamak gerekmektedir. Bunun yanında önerge verilmesinden sonraki bir ay içerisinde gizli oylamayla üye tam sayısının beşte üçü ile Cumhurbaşkanı hakkında soruşturma açılabilir. Yani yeni sistemde 361 milletvekilinin onayının alınması gerekmektedir.

Seçim sonuçları ise genel olarak şöyle özetlenebilir: Seçimlerin kazananları parti bazında ifade edilirse, 42,4 oranıyla AKP birinci parti iken, 22,7'lik oranla CHP ikinci parti olmuştur. İttifak bazında ifade edilecek olunursa, 'Cumhur İttifakı' 53,5' oranla seçimlerden birinci çıkmıştır. Bunun yanında 'Millet İttifakı' ise 34,3 oy oranıyla ikinci olmuştur.

Cumhurbaşkanlığı sistemi için yapılan ittifaklar sonucunda Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Devlet Başkanı yüzde 52,5'lik oranla Recep Tayyip Erdoğan olmuştur.

Çalışmanın Metodolojisi

Çalışmanın Yöntemi: Çalışmanın yöntemini Van Dijk'in söylem analizi oluşturmaktadır. Söylem analizi kapsamında 24 Haziran seçimleri sonrasında yayın yapan ulusal basın organları incelemeye alınmıştır. Toplamda 20 gazetenin ilk sayfaları çalışma kapsamına alınmıştır. Köşe yazıları ve gazete sayfanın iç kısımları çalışmaya dâhil edilmemiştir. Çalışmada seçimlerden sonraki iki gün incelenmiştir. İki günün seçilmesinin nedeni bazı gazetelerin 25 Haziran tarihinde yayın yapmamış olmalarındandır.

Çalışmanın Önemi: Çalışmanın önemi, 24 Haziran seçimlerinden kaynaklanmaktadır. Nedeni 24 Haziran seçimlerinin çok yeni bir olgu olması ve hakkında şu ana kadar çok az çalışma yapılmasıdır. Çalışmanın bir diğer önemi ise tüm ulusal yazılı basının incelenmesinden dolayıdır. Tüm gazete sayfalarına ulaşılmaya çalışılmış ve örneklem çerçevesi geniş tutulmuştur. Bu çalışmanın başka çalışmalara da katkı sağlaması beklenmektedir.

Çalışmanın Evren ve Örnekleme: Çalışmanın evrenini, Türkiye'de ulusal yazılı basında yayın yapan tüm haber mecraları oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise yine ulusal yazılı basında yayın yapan gazeteler oluşturmaktadır. Gazeteler arasında örneklem seçilmemiş evreni daha iyi temsil etmesi açısından tüm ulusal yazılı basındaki gazetelere ulaşılmaya çalışılmıştır. Toplamda 20 gazete sayfalarına ulaşılmıştır. Sadece iki gazete bilerek çalışma kapsamına alınmamıştır. Biri Fotomaç diğeri Fanatik gazetesidir. Bunlarda spor gazeteleri oldukları içindir. Her iki gazete de sadece sporla ilgili haberleri gündeme taşımaktadır. Bunun yanında Aydınlık Gazetesi, Milat Gazetesi ve Yeni Söz Gazetesi de çalışmaya dâhil edilen günlerde yayın yapmadıklarından dolayı çalışmaya alınmamıştır.

Çalışmanın Sınırlılıkları: Çalışma gazete sayfalarının sadece ilk sayfalarıyla sınırlı tutulmuştur. Gazeteler zaten seçim sonuçlarını vermeye çalıştıkları için genelde tam

sayfayı bu konuya ayırmışlardır. Bu nedenle gazetelerin birinci sayfalarının hepsi incelenmiştir. Bunun yanında çalışmaya iç sayfalar dâhil edilmemiştir. Ayrıca köşe yazıları da çalışma kapsamına alınmamıştır. Bunun nedeni ise gazete iç sayfalarında genellikle yorumsal haberlere ve gelecekte ne olacağına ilişkin haberlerin verilmesindedir. Ayrıca köşe yazıları da taraflı bir gözle yazıldığı için çalışmaya uygun bulunmamıştır. Çünkü buradaki amaç haberlerin söylemlerini ele almaktır.

Gazetelerden Elde Edilen Bulgular ve Yorumlamaları: Gazete sayfalarının hepsine <http://gazete.netgazete.com/gazetebirincisayfalar.php> adresinden ulaşılmıştır. Sayfalar öncelikle bilgisayara kaydedilmiş daha sonra analiz edilmiştir. Gazete sayfalarının ele alınmasında herhangi bir sıra gözetilmemiştir. Gazete sayfaları rastgele yazılmıştır.

Şekil 1: Türkiye Gazetesine Ait Gazete Sayfası

Yukarıdaki şekilde Türkiye Gazetesi'ne ait 25 Haziran tarihli gazete sayfası görülmektedir. Buna göre Türkiye Gazetesi seçimlerle ilgili habere tam sayfa ayırmıştır. Gazetenin manşetine bakıldığında "Erdoğan Ezdi Geçti" başlığı görülmektedir. Burada özellikle Erdoğan'ın ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Manşetin üzerinde 'Cumhur İttifakı' na yönelik bilgiler bulunmaktadır. 'Millet İttifakı' kelimesi sürmanşet ve manşette geçmemektedir. Bunun yanında haberin flaşında 'Millet İttifakı' nın yerine 'yıkım ittifakı' diye bahsedilmesi gazetenin daha çok ana akım medyaya yönelik bir tutum sergilediğini göstermektedir. Sayfanın sağ ve sol sütunları seçimle ilgili diğer haberlere ayrılmıştır. Gazetenin dili anlaşılırdır. Cümleler genellikle etken yapı cümleler şeklinde yazılmıştır.

Şekil 2: Sabah Gazetesine Ait Gazete Sayfası

Yukarıdaki şekilde Sabah Gazetesi'ne ait 25 Haziran tarihli gazete sayfası görülmektedir. Sabah Gazetesi de seçimlerle ilgili habere tam sayfa ayırmıştır. Gazetenin manşetinde "Cumhurun Zaferi" diye bir manşet görülmektedir. Manşetin üzerinde bir üst başlık olan "Türkiye yeni dönemde Başkan'la devam dedi" bulunmaktadır. Gazetenin bu başlıklarından yeni sistemi desteklediği görülmektedir. Ayrıca diğer ittifaklar ve diğer adaylar hakkında olumsuz bir yargı ve cümle de bulunmamaktadır. Bu durum da gazete için önemli bir özelliktir denilebilir. Gazetenin dili açık ve anlaşılırdır. Cümleler daha çok etken yapıyla cümleler şeklinde yazılmıştır. Bu durum da habercilik anlayışına uygun bir yazım şeklidir.

Şekil 3: Yeni Şafak Gazetesine Ait Gazete Sayfası

Yukarıdaki şekilde Yeni Şafak Gazetesi'ne ait 25 Haziran tarihli gazete sayfası görülmektedir. Yeni Şafak Gazetesi de seçimlerle ilgili habere tam sayfa ayırmıştır. Gazetenin manşetinde "Yeniden Bismillah" başlığı görülmektedir. Ayrıca 24 Haziran seçimlerini üst başlıkla "24 Haziran Devrimi" olarak nitelemiştir. Yeni Şafak Gazetesi de yeni sistemi desteklemektedir. Flaş giriş kısmında ise muhalefet için "... Eski Türkiye özlemi içinde olan muhalefet..." kelimelerini kullanmıştır. Buradan çıkarılacak sonuç, Yeni Şafak Gazetesi de ana akım medyaya destek vermektedir. Bunun yanında muhalefete yaklaşımı daha çok sayfaların alt kısımlarında değerlendirmeye alınmıştır.

Şekil 4: Milliyet Gazetesine Ait Gazete Sayfası

Yandaki şekilde Milliyet Gazetesi'ne ait 25 Haziran tarihli gazete sayfası görülmektedir. Milliyet Gazetesi de seçimlerle ilgili habere tam sayfa ayırmıştır. Gazetenin manşetinde "Yeni Meclis" başlığı görülmektedir. Yeni meclis başlığının altında Meclis'de hangi partilerin kaç milletvekili çıkardığına dair bilgiler verilmiştir. Bu bilgiler anlaşılır bir şekilde yazılmıştır. Milliyet Gazetesi sürmanşeti de etkili kullanan gazetelerdendir. Sürmanşette "İlk Başkan Erdoğan" başlığıyla seçimlerinin galibinin Erdoğan olduğuna dikkat çekmektedir. Sürmanşetin hemen altında kişi bazında seçimlerin kazananları kutucuklarla gösterilmiştir. Manşetin altındaki flaş giriş ise konuyu özetler niteliktedir.

Şekil 5: Hürriyet Gazetesine Ait Gazete Sayfası

Yukarıdaki şekilde Hürriyet Gazetesi'ne ait 25 Haziran tarihli gazete sayfası görülmektedir. Hürriyet Gazetesi de seçimlerle ilgili habere tam sayfa ayırmıştır. Gazetenin manşetinde "Çoğunluk Cumhur'un" başlığı görülmektedir. Hürriyet Gazetesi seçimleri de yapılan ittifaklar açısından aktarmıştır. Manşetin altında yazılan flaş giriş ile Cumhur İttifakı'nın seçimlerdeki durumu değerlendirilmiştir. Dili açık ve sadedir. Hürriyet Gazetesi de sürmanşete Erdoğan'ın resmini koyarak "İlk Turda Zafer" başlığını atmıştır. Hatta buradaki 'zafer' kelimesini diğer kelimelerden daha büyük yazması zafere daha da fazla dikkat çekmek istemelerinden kaynaklanmaktadır. Sürmanşetin altında Erdoğan ve İnce'nin oy oranları dairesel bir tasarımla sunulmuştur.

Şekil 6: Star Gazetesine Ait Gazete Sayfası

Yukarıdaki şekilde Star Gazetesi'ne ait 25 Haziran tarihli gazete sayfası görülmektedir. Star Gazetesi de seçimlerle ilgili habere tam sayfa ayırmıştır. Gazetenin ilk sayfasındaki alt zemin renginin aynı olması tasarım açısından diğer gazetelerden farklılık oluşturmuştur. Gazetenin manşetinde "Cumhurun Başkanı" başlığı yer almaktadır. Standart bir stil kullanılmadığı için flaş giriş de ikiye ayrılarak yazılmıştır. Bunun yanında sürmanşeti sadece başlık ve yazı şeklinde kullanmayan gazete, sürmanşette kişiler bazında seçim sonuçlarını sunmuştur. Ayrıca meclisin yeni durumu hakkında da yine şekilde açıklama yapmıştır. Yazıların dili açık, anlaşılır ve sadedir. Her gazetede bulunulanan aksine ilk sayfada iki Türkiye haritası da görülmektedir. Haritalardan biri genel seçimleri diğeri ise Cumhurbaşkanlığı seçimlerini göstermektedir.

Şekil 7: Akşam Gazetesine Ait Gazete Sayfası

Yukarıdaki şekilde Akşam Gazetesi'ne ait 25 Haziran tarihli gazete sayfası görülmektedir. Akşam Gazetesi de seçimlerle ilgili habere tam sayfa ayırmıştır. Sayfasını aktif kullanan Akşam Gazetesi'nin manşeti "Tarihi Zafer" başlığıyla çıkmıştır. Flaş girişinde ise Erdoğan'ın daha önce kazandığı seçimlerinden bilgi vermiş durumdadır. Burada dil gayet açık, sade ve karmaşık yapıdan uzaktır. Sürmanşetini başlıklarla kullanmayan Akşam Gazetesi, burada seçimlerle ilgili hem kişi bazında hem de ittifaklar bazında bilgi verme yoluna gitmiştir. Üstte kişilerin fotoğrafları altta adları ve soyadları bulunan kutucukların en altında ise aldıkları oylar hem yüzde hem de sayı ile verilmiştir. Hemen yan tarafında ise partilerin kimlerle kurduğu ittifaklar yer almaktadır. Ayrıca ittifak sonuçları yüzdelerle açıklanmış ve meclisteki milletvekilleri sayıları belirtilmiştir.

Şekil 8: Birgün Gazetesine Ait Gazete Sayfası

Yukarıdaki şekilde Birgün Gazetesi'ne ait 25 Haziran tarihli gazete sayfası görülmektedir. Birgün Gazetesi de seçimlerle ilgili habere tam sayfa ayırmıştır. “Adaletsiz Seçim” manşetiyle çıkan gazetenin üst başlığı dikkat çekicidir. “Devlet Olanaklarını ve Medyayı Arkasına Alanlarla Yarışıldı” denilerek bilgi eksiltme yoluna giden gazete, bu üst başlıkta kimin kimle yarıştığını açıkça belirtmemiştir ayrıca bu başlıkla seçimleri daha dikkat çekici hale getirmeye çalışmıştır. Seçim sonuçlarından memnun olmadığını sayfasındaki haberlerle de belirten gazete sürmanşetinde ise pasta grafiklerle seçim sonuçlarını halka duyurmuştur. “AKP’yi MHP kurtardı” başlığıyla sürmanşetten verilen haberin yanındaki haberde de “HDP’den Baraj Başarısı” haberi yer almaktadır. Buradaki sorun gazetenin bir tarafı överek daha ön plana çıkarması, diğer tarafın başarısını göz ardı edip türlü sebepler öne sürmesinden kaynaklanmaktadır. Habercilik adına yapılan bu tarz örtülü haberler toplumları ilerletmek yerine geri planlara atmaktadır. Evet, HDP’nin başarısı haber değeri taşımaktadır fakat bu, diğer partilerin başarısını haber yapmaya engel değildir.

Şekil 9: Cumhuriyet Gazetesine Ait Gazete Sayfası

Yukarıdaki şekilde Cumhuriyet Gazetesi'ne ait 25 Haziran tarihli gazete sayfası görülmektedir. Cumhuriyet Gazetesi de seçimlerle ilgili habere tam sayfa ayırmıştır. Manşetini "Tartışmalı Seçim" başlığıyla yayımlayan gazete, seçim sonuçlarından çok olağanüstü hal dönemine dikkat çekmeye çalışmıştır. Sürmanşet kullanmayıp, sadece manşet kullanan gazetede haber dili açık ve nettir. Manipülasyona yer vermeyen gazete, kendi yayın politikası olan eleştirel medyaya göre haberleri ve seçimi yorumlamıştır. Haber dili açısından bakıldığında sayfanın altında kalan Erdoğan'ın sözünden alıntı yapılan kısımda bir yazım yanlışı görülmektedir. "Asıl Hedefimize Ulaşamamız da..." başlığı ilk okunduğunda, cümlenin birinden alıntı olmadığı, haberi yazan kişinin bir fikriymiş gibi anlaşıldığı görülmektedir. Bunu önlemek için bu cümle tırnak işareti içerisinde verilmeliydi.

Şekil 10: Dünya Gazetesine Ait Gazete Sayfası

Yukarıdaki şekilde Dünya Gazetesine ait 25 Haziran tarihli gazete sayfası görülmektedir. Dünya Gazetesi de seçimlerle ilgili habere tam sayfa ayırmıştır. İki manşetli haber yazan gazete de seçimlerin çok heyecanlı geçtiğini vurgulamak için “Nefes Nefese Seçim” başlığı kullanılmıştır. Başlığın altında başlığı destekler nitelikte olan, adayların ne kadar oy aldıklarını belirten kısım bulunmaktadır. Tarafsızlığını, “İttifakların ‘güç’ yarışı” başlığıyla ortaya koyan gazetede herhangi bir tarafı övüp diğerini yermeye cümlelerine de rastlanılmamıştır. Haber dili açısından değerlendirildiğinde cümlelerin genelde açık ve anlaşılır olduğu görülmektedir. Bazı cümleler etken yapıyla değil de edilgen yapıyla fiillerle yazılmıştır. Habercilik anlayışında hem kaynağı daha iyi ifade edebilmek için hem de Türkçe’yi daha iyi kullanabilmek için etken yapıyla fiillerle haberler yazılması gerekmektedir.

Şekil 11: Güneş Gazetesine Ait Gazete Sayfası

Yukarıdaki şekilde Güneş Gazetesi'ne ait 25 Haziran tarihli gazete sayfası görülmektedir. Güneş Gazetesi de seçimlerle ilgili habere tam sayfa ayırmıştır. Güneş Gazetesi "Tam Gaz 2023'e" manşetiyle genel seçimleri halka duyurmuştur. Bunun yanında Erdoğan'ın "Durmak Yok Yola Devam" diye sürekli tekrar ettiği sözünü de spot olarak vermiştir. Burada ki söz tırnak içinde verilseydi sözün sahibinin kim olduğu da belli olurdu. Sürmanşette ise pasta grafiğiyle seçimleri değerlendiren gazete, başka bir başlık atma gereği duymamıştır. Manşetten sonra sayfada en dikkat çeken bilgi ise Türkiye haritası olmaktadır. Sayfanın büyük bir yerini kaplayan haritada seçimlerin il il dağılımı gösterilmektedir. Haber dili açısından bakılacak olunursa cümleler kısa, öz açık ve anlaşılırdır.

Şekil 12: Habertürk Gazetesine Ait Gazete Sayfası

Yukarıdaki şekilde Habertürk Gazetesi'ne ait 25 Haziran tarihli gazete sayfası görülmektedir. Habertürk Gazetesi de seçimlerle ilgili habere tam sayfa ayırmıştır. "Cumhur İlk Başkanını Seçti" manşetiyle yayınlanan gazete 'Cumhur' kelimesini tırnak içerisinde kullanarak Hem Cumhur İttifakına hem de Cumhuriyet kelime anlamına gönderme yapmıştır. Sürmanşeti kullanan fakat manşet kadar ön plana çıkmayan gazete, sürmanşette daha çok Erdoğan üzerinden seçim sonuçlarını açıklamıştır. Manşetin altında ise Türkiye haritası ile meclisin son durumunu anlatan bilgiler yer almaktadır. Haber dili açısından bakılacak olunursa, haber dilinin açık, sade ve anlaşılır olduğu görülmektedir. Haber dilinde 'Cumhur' gibi göndermelerde yapan gazete Türkçe'yi de iyi kullanmaktadır. Cümleler devrik değildir ve etken yapıyla yazılmaya gayret gösterilmiştir.

Şekil 13: Karar Gazetesine Ait Gazete Sayfası

Yukarıdaki şekilde Karar Gazetesi'ne ait 25 Haziran tarihli gazete sayfası görülmektedir. Karar Gazetesi de seçimlerle ilgili habere tam sayfa ayırmıştır. Karar Gazetesi "İlk Turda Çifte Zafer" manşetiyle yayınlanmıştır. Sürmanşete Erdoğan'ın konuşmasını taşıyan gazete seçimlerle ilgili genel bilgiyi de grafiklerle, logosunun hemen yanında vermiştir. Karar Gazetesi diğer gazetelerden farklı olarak kullandığı Türkiye seçim haritasına, en belirgin yerlerde küçük küçük notlar düşmüştür. Bu notları haber metni içine yerleştirip kaybolmasına neden olmaktadır harita üzerinde baloncuklarla vermesi daha da ilgi çekici olmuştur. Baloncuklar içinde yayınlanan bilgiler şöyledir: Kırklareli'den uzatılan baloncukta, "CHP ve İnce, en yüksek oyunu yüzde 48'le Kırklareli'de aldı." yazmaktadır. Yalova'dan uzatılan baloncukta, "İnce'nin memleketi Yalova'da Erdoğan sandıkta birinci çıktı" bilgisi yer almaktadır. Karadeniz ve Akdeniz Bölgesi'ni anlatmak için Akdeniz Bölgesi'ne konulan baloncukta, "Ak Parti Karadeniz ve Akdeniz'de büyük üstünlük elde etti" şeklinde bir açıklama vardır. Bayburt ilinden çıkarılan baloncukta, "Erdoğan'a en yüksek oy, yüzde 82 ile Bayburt'tan çıktı" bilgisi yazmaktadır. Son olarak Tunceli'den çıkarılan baloncukta, "Tunceli'de cumhurbaşkanlığı seçiminde İnce, vekillik seçiminde ise HDP ilk sırayı aldı" bilgisine yer verilmektedir. Gazete haber diline göre incelendiğinde cümlelerin haber diline uygun olarak yazıldığı görülmektedir. Daha çok etken yapıları kullanılmış, anlatımı canlı tutmak için bazı yerlerde değişik renk seçenekleriyle haber başlıkları kullanılmıştır. (özellikle sürmanşette). Gazetenin sol tarafında ise seçimlerle ilgili farklı konularda haberler bulunmaktadır. Bu sütunun tamamen kırmızı renk ile sunulması, gazetenin diğer yerlerinde verilen haberlerden dolayı sönük kalmasını engellemek

içindir. Kırmızı renk okuyucunun daha çok dikkatini çekmekte ve o alana yazılan haberlerin daha fazla okunurluğunu arttırmaktadır.

Şekil 14: Milli Gazeteye Ait Gazete Sayfası

Yandaki şekilde Milli Gazeteye ait 25 Haziran tarihli gazete sayfası görülmektedir. Milli Gazeteye de seçimlerle ilgili habere tam sayfa ayrılmıştır. Gazeteye genel olarak baktığımızda çok sade bir tasarım yapıldığı görülmektedir. Hatta sadece gazete isminin kırmızı renkle verilmesi manşetten bile daha dikkat çekici konumda olduğunu göstermektedir. Seçimleri, “İlk Turda sonuçlandı” manşetiyle duyuran gazetenin sürmanşetinde Saadet Parti Lideri Temel Karamollaoglu’nun ve eşinin oy kullanma haberi yer almaktadır. Hemen yanlarında ise yine Saadet Partisi’nde görevli Oğuzhan Asiltürk’ün oy kullanma haberi bulunmaktadır. Sürmanşette her iki haberde de başlık olarak “Allah hayırlısını versin”, “... Hayırlar Getirsin” cümlelerinin kullanılması da tesadüfi değildir. Burada yeni sistemin hayır ya da şer getirmesi başkan seçilen Erdoğan’ın kararlarıyla olacaktır mesajı örtülü olarak verilmektedir. Manşetin altındaki flaş girişte ise hem seçim hem de yeni sistem hakkında genel bilgiler verilmiştir. Haber diline göre bakılacak olursa cümlelerin açık, sade ve anlaşılır şekilde kaleme alındığı görülmektedir. Bunun yanında konuşma cümleleri hariç diğer haber metinlerinde ağırlıklı olarak edilgen yapı cümleler kullanılmıştır. Karar Gazetesi’nde olduğu gibi bu gazete de sayfanın sağ sütununu seçimlerle ilgili diğer haberlere ayrılmıştır. Fakat değişik bir tasarım ve renklendirme yapılmadığı için sayfada sönük kalmaktadır.

Şekil 15: Posta Gazetesine Ait Gazete Sayfası

Yukarıdaki şekilde Posta Gazetesi'ne ait 25 Haziran tarihli gazete sayfası görülmektedir. Posta Gazetesinin de seçimlerle ilgili habere tam sayfa ayırmıştır. Posta Gazetesi diğer tüm gazetelere nazaran daha sade bir manşet kullanmıştır. Özellikle seçim manşetlerinin gazetenin tarihe bıraktığı izleri olarak yorumlarsak Posta Gazetesi manşetini 'sıradan' bile sayabiliriz. Gazete, sürmanşette başlık kullanmak yerine seçimleri adaylar üzerinden acıkma yoluna gitmiştir. Manşetin altındaki flaş girişte ise seçimlerin genel bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Haber dili açısından değerlendirildiğinde cümleler hem etken hem de edilgen yapıyla yazılmıştır. Cümleler anlam açısından açık ve anlaşılırdır. Gazete manşetten sonra sol tarafta partilere ait oy oranlarını vermektedir. Burada zemin rengi gazetenin tüm sayfasına hâkim olan mavi renginden oluşmaktadır. Fakat daha dikkat çekici hale getirmek amacıyla parti logoları kırmızı alt zemin üzerine basılmıştır. Bu durum okuyucu düşünülerek yapılmıştır. Zira kırmızı renk diğer renklerden daha fazla dikkat çekmektedir. Böyle yapılmamış olunsaydı sayfa daha sıradan bir hal almış olacaktı. Gazetede dikkat çeken bir diğer unsur ise Erdoğan'ın fotoğrafına yapılan photoshop'tur. Olduğundan daha gençleştirildiği, ten renginin daha da koyulaştırıldığı fotoğraf daha dikkat çekici hale getirilmiştir. Bu durum gazetede sadece bu güne ait bir özellik olmadığı için çok da önemsenecek bir durum değildir. Tabii ki özellikle kişilere yapılan photoshoplarda çok dikkatli olunması gerekmektedir.

Şekil 16: Sözcü Gazetesi'ne Ait Gazete Sayfası

Yukarıdaki şekilde Sözcü Gazetesi'ne ait 25 Haziran tarihli gazete sayfası görülmektedir. Sözcü Gazetesinin de seçimlerle ilgili habere tam sayfa ayırmıştır. Manşet olarak "Atı Alan Yine Üsküdar'ı Geçti" manşetiyle yayınlanan gazete seçimlere eleştirel bir yapıyla bakmıştır. Flaş girişte "Muhalefet sonucu kabul ettiğini duyurdu. Halka 'Provokasyona Gelmeyin' çağrısı yapıp demokratik mücadelenin sürecini belirtti" diye bir cümle bulunmaktadır. Burada bilgi aktarımında bir yanlışlık bulunmaktadır. Muhalefet sonucu kabul ettiğini belirtiyor fakat buna rağmen provokasyona gelmeyin mesajı veriyor. Bu iki durum birbiriyle çelişen bir durumdur. Ayrıca son cümlede özne eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. 'Belirtti' yüklemine 'kim' sorusu sorulduğunda cevap alınamamaktadır. Bu nedenle cümlelerin öznesi bir önceki cümlede geçen "muhalefet" kelimesiymiş gibi bir algı oluşturmaktadır. Sürmanşet kullanmayan gazete sadece meclis dağılımını sürmanşetin bir köşesinden verme yoluna gitmiştir. Haberler genelde etken yapıları cümlelerden oluşmaktadır. Gazetenin dili açık ve anlaşılırdır.

Şekil 17: Takvim Gazetesine Ait Gazete Sayfası

Yukarıdaki şekilde Takvim Gazetesi'ne ait 25 Haziran tarihli gazete sayfası görülmektedir. Takvim Gazetesinin de seçimlerle ilgili habere tam sayfa ayırmıştır. Takvim gazetesi manşeti "SÜPERDOĞAN" şeklinde iki kelimeyi birleştirerek farklı bir yapıyla sunmuştur. Sürmanşette partilere ait oy oranlarını küçük bir şekilde veren gazete daha çok manşete önem vermiştir. Flaş girişte daha çok Erdoğan'ın daha önceki seçimlerden başarı ile çıkmasını anlatan gazete, farklı renklerle de oluşturduğu sayfayı daha dikkat çekici hale getirmiştir. Etken yapıyla bir cümle yapısıyla cümleleri yazan gazete açık ve anlaşılırdır.

Şekil 8: Vatan Gazetesine Ait Gazete Sayfası

Yukarıdaki şekilde Vatan Gazetesi'ne ait 25 Haziran tarihli gazete sayfası görülmektedir. Vatan Gazetesinin de seçimlerle ilgili habere tam sayfa ayırmıştır. Sürmanşette adayların oy oranlarının yanı sıra "İlk Başkan" başlığını kullanmıştır. Sürmanşette gazete, başlığın altında Erdoğan'ın seçim başarılarından ve şuan ki seçimlerden bahsetmiştir. Manşette ise "Cumhur 342" başlığını kullanan gazete, "Cumhur 342" ile hem AKP hem de MHP'nin çıkardığı milletvekili sayılarını birleştirerek vermiş hem de cumhur kelimesini iki anlamda kullanmıştır. Birincisi, seçimlerde kurulan "Cumhur İttifakı" anlamında kullanmıştır. İkinci anlamı ise kelimenin karşılığı olan millet kavramıyla kullanmıştır. Yani milleti 342 milletvekiliyle temsil edeceğimiz mesajı verilmiştir. Haber dili açısından bakıldığında cümleler açık ve anlaşılırdır. Cümle yapıları daha çok etken yapılı cümlelerle yazılmıştır.

Şekil 19: Yeni Akit Gazetesi'ne Ait Gazete Sayfası

Yukarıdaki şekilde Yeni Akit Gazetesi'ne ait 25 Haziran tarihli gazete sayfası görülmektedir. Yeni Akit Gazetesinin de seçimlerle ilgili habere tam sayfa ayırmıştır. Yeni Akit gazetesi sürmanşette başlık kullanmamış, bunun yerine adayların oy oranlarını veren bir sayfayla yayın yapmıştır. "Dua, Gayret Ve Zafer" manşetiyle çıkan gazete, daha çok hükümet yanlısı bir gazetedir. Sayfanın sağında bir pasta grafik kullanan gazete burada adayların oy oranlarını göstermiştir. Hemen yanında Erdoğan'ın torunlarıyla birlikte oy kullandığı bir fotoğraf görülmektedir. Haber dili açısından bakılacak olunursa cümleler genellikle etken yapılı cümlelerle yazılmıştır. Haberlerin dili açık, sade ve anlaşılırdır. Sayfanın sonunda, genel olarak mavi tonların kullanıldığı diğer alanlar aksine beyaz zemin seçilmiştir. Burada "Vatandaş, Sandığa Sahip Çıktı" başlığıyla haber aktarımı yapılmıştır. Burada da amaç, seçim sonuçlarından memnun olmayan kesimin dile getirdiği "çalıntı oy", "adaletsiz seçim" gibi konuşmalara verilmek istenen mesajı dikkat çekici hale getirmektir.

Şekil 20: Yeni Çağ Gazetesi'ne Ait Gazete Sayfası

Yukarıdaki şekilde Yeni Çağ Gazetesi'ne ait 25 Haziran tarihli gazete sayfası görülmektedir. Yeni Çağ Gazetesinin de seçimlerle ilgili habere tam sayfa ayırmıştır. Gazete tarafsız kalmak için uğraşsa da tarafsız kalamamış ve örtülü de olsa haberlerinde bunu dile getirmiştir. Öncelikle Sürmanşette seçimleri kişilere göre değerlendirmiş, aldıkları oy oranlarını belirtmiştir. Burada dikkati çeken durum, diğer gazeteler oy oranlarına göre kişileri sıralarken, burada destek verdikleri kişiler en öndedir. Erdoğan en yüksek sayıya ulaşmasına rağmen 3. sırada aktarılmıştır. Sürmanşetteki başlıkta da ne denilmek istediği tam anlaşılmamaktadır. "Türkiye İki Parça" denilmiş ama bu iki parçanın ne olduğu anlaşılmamıştır. Bu başlığın hemen altında ikiye ayrılarak verilen kısımlarda da genel olarak seçim sonuçları aktarılmıştır. Hatta burada İYİ Parti'den bahsederken "... engellemelere rağmen..." ibaresi kullanılmıştır. Burada da örtülü bir mesaj vardır. Bu engellerin ne olduğu, kim tarafından oluşturulduğu hakkında başka bir yerde bilgi verilmemiştir. Bu da okuyucuyu direk soru işaretleri içerisinde bırakmaktadır. Buradaki iki parçayla anlatılmak istenen ittifaklar mı, yoksa başka bir şey mi belli değildir. Ki ittifaklar dahi bu tarz bir sunumla verildiğinde yanlış olmaktadır. Çünkü ittifakın dışında kalanları da anlatacak bir başlığa ihtiyaçları olurdu. Ayrıca sayfanın sağ sütununda seçimlerle ilgili diğer önemli haberlere yer verilmiştir. Bu sütunun altında bir köşe yazısının spotu bulunmaktadır. Diğerlerinden ayrı olarak bu spotun siyah zemin üzerine beyaz yazıyla yazılması önemlidir. Kullanılan başlık da önemlidir. Başlık "Seçime Kan Bulaştı" başlığıdır. Özellikle beyaz harflerle 'kan' kelimesinin daha büyük yazılması, sayfanın her yerinin beyaz ve açık renklerden oluşurken, bu kısmın siyah olması gazetenin aslında gerçek fikrini ortaya koymaktadır. Aslında bakıldığında yeni sisteme çok karşı gibi durmayan gazetenin haber söylemleri ise tam tersini söylemektedir.

Sonuç

Demokratik bir toplumda basın, vatandaşları etkileme amacıyla olmaktan ziyade, insanları doğru ve tarafsız bir şekilde bilgilendirmeye yönlendirmeli. Medya kuruluşları ve bu kurumlarda çalışan basın mensupları insanları bilgilendirme, haber verme gibi kutsal görevlerini yerine getirmeye çalışırken etik değerleri ve evrensel basın normlarını dikkate almalıdırlar (Tarhan ve Karakuş,2018:490). Gazeteler, bilgiyi verme ve bilgiyi yayma özellikleri düşünüldüğünde, günümüzde önemi özellikle dijital ortamda daha çok artan bir kitle iletişim aracıdır. Gazetelerde yer alan haberler ve haber için yapılan tasarımlar bu nedenle toplum tarafından hemen alınmakta ve hafızalara kazanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında gazeteler doğru yerde ve doğru zamanda doğru haberleri topluma ulaştırmakla yükümlüdürler. Gazeteciliğin gelişmesini sağlayan en önemli etken de farklı bakış açılarıyla habere yaklaşımdır. Bu ciddiye alınarak gerçekleştirildiğinde, ortaya ne yalan haber, ne çarpıtma haber ne de yanlış yönlendirme yapan haber çıkar. Bu çalışmada özellikle bu durumdan hareket edilerek bir takım sonuçlar elde edilmiştir. Çalışmadan çıkarılacak bazı sonuçları şöyle özetleyebiliriz:

- Tüm gazeteler, 24 Haziran seçimlerini ilk sayfadan duyurmuştur. Bu durum özellikle yazılı basının seçimlerde duyarsız olmadığını göstermektedir.
- Tüm gazeteler, 24 Haziran seçimlerine ister olumlu ister olumsuz baksın tam sayfa ayırmıştır.
- 24 Haziran seçimlerini tam sayfa ve ilk sayfadan vermeleri gazetelerin, konuya verdikleri önemi göstermektedir. Gazeteler bu durumlarıyla gündemi yakından takip etmiş, hatta gündemi bizzat kendileri oluşturmuştur.
- Bazı gazeteler gündemdeki gelişmeleri nesnel bir yapıyla anlatmak yerine genel yayın politikalarına göre daha yanlı ve daha taraflı şekilde haberler yapmışlardır.
- Haber başlıklarına gazetenin tarihe bıraktığı imza gözüyle bakılmalı böylece seçimler gibi toplumun daha hassas olduğu dönemlerde atılan başlıkların neyi ifade ettiğine dikkat etmek gerekmektedir. Sadece başlıklarda değil haber metinlerinde de aynı titizlik gösterilmelidir.
- Gazetelerin amaçları sadece seçim sonuçlarını paylaşmak olmamıştır. Toplumun nabzını tutan seçimlerin her detayı gazete sayfalarında işlenmiştir. Böylece her gazetede farklı bir bakış açısı yakalamak da mümkün olmuştur.
- Gazetelerin birçoğu sayfaları hem sağ sütunlu hem de sol sütunlu olarak kullanmıştır.
- Gazetelerin birçoğunda, zemin rengi olarak daha çok mavi ve tonları kullanılmıştır. .
- Başlıklar ve haber metinleri sade, açık ve anlaşılır bir haber diliyle yazılmıştır. Bilgi çarpıtma ya da bilgi eksiltme yoluna pek gidilmemiştir.
- Cümle yapılarına bakıldığında genelde olumlu ve düz cümle yapıları daha çok kullanılmıştır. Bunun yanında hem etken yapıları hem de edilgen yapıları cümlelere sıkça rastlamak mümkündür.
- Hürriyet, Bugün, Dünya, Milli Gazete, Posta, Sözcü, Takvim, Yeni Kit ve Yeni Çağ gazetelerinin ilk sayfalarında seçim haritasına yer verilmemiştir. Bunun dışındaki gazeteler seçimleri harita üzerinden açıklamışlardır.
- Sadece Karar Gazetesi, haritaya farklı bir bakış açısı getirmiştir. Seçim haritası üzerine küçük baloncuklarla bilgilere yer vermiştir. Bu durum gazeteyi diğer gazetelerden ayıran en önemli özellik olmuştur.

- Birgün, Cumhuriyet, Yeni Çağ Ve Sözcü gazeteleri seçim sonuçlarından memnun olmayan gazetelerdir.
- En tarafsız gazete bir ekonomi gazetesi olmasından kaynaklanan Dünya Gazetesi'dir.
- Tarafli bir gazete olmasına rağmen seçimlere tarafsız yaklaşan gazete Milli Gazetedir.
- Yeni Çağ Gazetesi tarafsızmış gibi görünse de verdiği örtülü mesajlarla tarafını belli etmiştir. Adayları alınan oy miktarına göre değil de desteklediği kişilere göre sıralamıştır.

Sonuç olarak McLuhan'ın bahsettiği "küresel köy" kavramının artık tam içerisinde yaşamaktayız. Bu köyün de kitle iletişim araçlarının gelişmesiyle git gide küçüldüğünün de farkındayız. Bu küçük ortamda medyanın elinde bulunan gücün ve sorumluluğun kullanılması, basının, toplum karşısında büyük bir güç durumuna gelmesinden beri tartışılmaktadır (Demir, 2006: 268). Özellikle ulusal yazılı basında halkın bilgiye ulaşmak için seçtiği bir yol olan gazeteler, halkın doğru bilgi alma hakkına zarar vermemeli, toplumda oluşacak fikirlerin önüne yalan, çarpıtma gibi haberlerle set çekmemelidir. Yani aslında kısaca elinde bulundurduğu gücü kötüye kullanmaması gerekmektedir. Bunun için de her gazeteci kendini etik açıdan sürekli sorgulamalı ve karar vermeden önce toplumsal faydayı düşünmelidir. Gazetenin kendi politik düşüncesinin yanı sıra toplumun da düşüncesi dikkate alınmalıdır. Son olarak, olaylar haber metni haline getirilirken, habercilik kuralları ve Türkçe çok iyi kullanılmalıdır.

Kaynakça

- Bülbül, R. "*Haberin Anatomisi ve Temel Yaklaşımlar*", Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2001, s.75-77.
- Büyüksalan, A., Okan, A.S., (2017), "Haber Söylemi: Sağlık Sektörüne Yönelik Haberlerin Sunumu "Kızın Öldü" Haberi", *Route Educational and Social Science Journal (RESS)*, Volume 4(6), October, s.s137-148.
- Demir, V., (2006). *Medya Etiği*, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Devran Y., (2010). *Medya Söylem İdeoloji*, İstanbul, Başlık Yayınları
- Dursun, Ç. (2001). *TV Haberlerinde İdeoloji*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Işık, M., (2008), "Tüm Yönleriyle Medya Ve İletişim " Metin Işık, Ayhan Erdem (Edt.), *Haberde Objektiflik Ve Yorum*, Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları
- İnceoğlu, Y., Çoban, S., (2016), *Haber Okumaları*, İstanbul: İletişim Yayınları
- Kula, N. (2001). "Gazetelerde Yer Alan Polise Yönelik Haberlerdeki Söylemsel Boyutlar: Gaffar Okan Suikastı Örnek Olayı". *Polis Bilimleri Dergisi*, 4 (1).
- Rigel, N., (1993). *Haber, Çocuk ve Şiddet*. İstanbul: Der Yayınları.
- Poyraz, B. (2001). *Haber Ve Haber Programlarında İdeoloji Ve Gerçeklik*. Ankara: Ütopya Yayınları.
- Öksüz, O. (2007). Kamuoyu Oluşum Sürecinde Basın Siyaset İlişkilerinin Etik Açısından Değerlendirilmesi. *Selçuk İletişim*, 5/1, 66-81
- Özer, Ö. (2011). *Haber, Söylem, İdeoloji*. (1. Basım). Konya: Literatürk.
- Tarhan, A., Karakuş, M. (2018). "Türkiye Gündeminin Yazılı Basında Sunumu: Sabah, Sözcü Ve Hürriyet Örneği", *SOBİDER-Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl: 5, Sayı: 25, s.490

Türk, S., vd. (2013), "Türk Gazetecilerin Haber Yayınlama Kriterlerine Yönelik Bir Araştırma", *NWSA-Humanities*, Kasım, s.321-331

Yüksel, E., vd. (2015)., "İyi Haber De İyi Haber Midir? Haber Değerleri Üzerine Bir İçerik Analizi Çalışması", *Selçuk İletişim*, 2015, 9 (1): 94-114

Yüksel, E.,Gürcan H. İ., (2005) "*Haber Toplama ve Yazma*", Konya: Tablet